SEJARAH TINGKATAN 1 · BAB 05

Tamadun Awal Dunia

Subjektif berstruktur & esei

10 soalan berstruktur · 5 esei · 100 markah latihan

Nama: _____

Kelas: _____ Tarikh: _____

Markah semakan kendiri: _____ / 100

Cuba dahulu. Semak kemudian.

Jawab semua soalan dengan kata-kata sendiri. Soalan bertanda Mudah disediakan untuk membina keyakinan sebelum mencuba Sederhana dan Cabaran. Gunakan kertas tambahan jika perlu.

Subjektif: bahagian (a) 2 markah dan bahagian (b) 4 markah. Esei: 8 markah setiap satu. Agihan ini untuk latihan, bukan format peperiksaan rasmi KPM.

Cara membina jawapan

Nyatakan: beri fakta yang diminta. Jelaskan atau huraikan: beri fakta serta penerangan yang berkaitan. Bandingkan: nyatakan persamaan atau perbezaan mengikut aspek yang diminta.

F = fakta atau isi. H = huraian yang menyokong fakta bernombor sama. Jangan beri dua markah untuk idea yang diulang. Gunakan contoh jawapan sebagai panduan, bukan untuk dihafal bulat-bulat.

Rujukan: buku teks KPM/DBP Sejarah Tingkatan 1, 2016, hlm. 90–115; DSKP KSSM KPM 2016. Untuk murid Tingkatan 1 sesi 2026.

Soalan dan panduan jawapan asli. Bukan soalan rasmi, skema rasmi atau ramalan peperiksaan. Semakan guru bebas belum dibuat.

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B5S01 · Tamadun awal berkembang berhampiran sungai.

B5S01 · Mudah · Buku teks hlm. 92–94 · SP 4.1.4

(a) Namakan dua sungai yang mengapit kawasan Tamadun Mesopotamia. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan sungai kepada pembentukan tamadun awal. [4 markah]

B5S02 · Petempatan orang Sumeria berkembang menjadi bandar dan negara-kota.

B5S02 · Mudah · Buku teks hlm. 94–97 · SP 4.1.4

(a) Nyatakan dua ciri utama Kerajaan Sumer. [2 markah]

(b) Jelaskan fungsi zigurat dan dinding besar dalam bandar Mesopotamia. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B5S03 · Sungai Nil mempengaruhi perkembangan Tamadun Mesir Purba.

B5S03 · Mudah · Buku teks hlm. 98–99 · SP 4.1.4

(a) Namakan ibu kota Kerajaan Purba dan ibu kota Kerajaan Pertengahan Mesir. [2 markah]

(b) Jelaskan dua manfaat Sungai Nil kepada sumber makanan penduduk Mesir Purba. [4 markah]

B5S04 · Tamadun Indus membina bandar walaupun menghadapi cabaran alam.

B5S04 · Mudah · Buku teks hlm. 100–101 · SP 4.1.4

(a) Namakan dua bandar terancang dalam Tamadun Indus. [2 markah]

(b) Jelaskan dua cabaran musim yang dihadapi oleh penduduk Lembah Sungai Indus. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B5S05 · Tamadun Huang He mengalami perkembangan kerajaan dan kegiatan ekonomi.

B5S05 · Sederhana · Buku teks hlm. 102–103 · SP 4.1.4

(a) Namakan dua dinasti awal dalam Tamadun Huang He. [2 markah]

(b) Jelaskan satu manfaat dan satu ancaman Sungai Huang He kepada penduduk. [4 markah]

B5S06 · Pemerintahan tamadun awal mempunyai ciri yang berbeza.

B5S06 · Sederhana · Buku teks hlm. 104–108 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan gelaran raja Mesir Purba dan golongan yang menerajui pemerintahan Indus menurut buku teks. [2 markah]

(b) Jelaskan peranan Hammurabi dan Firaun dalam mengurus masyarakat atau ekonomi tamadun masing-masing. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B5S07 · Kegiatan ekonomi berkembang melampaui aktiviti pertanian.

B5S07 · Sederhana · Buku teks hlm. 109–109 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan dua hasil eksport utama Mesir Purba. [2 markah]

(b) Jelaskan dua perkembangan ekonomi Mesopotamia yang berpunca daripada lebihan hasil pertanian dan pertambahan penduduk. [4 markah]

B5S08 · Kemajuan teknologi dapat dilihat dalam ukuran, tulisan dan pengiraan.

B5S08 · Sederhana · Buku teks hlm. 110–110 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan dua bahan yang dihasilkan oleh Mesir Purba untuk kegiatan penulisan. [2 markah]

(b) Jelaskan satu pencapaian pengiraan Mesopotamia dan satu pencapaian ukuran Indus. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B5S09 · Seorang murid menyamakan semua hasil seni tamadun awal sebagai tulisan semata-mata.

B5S09 · Cabaran · Buku teks hlm. 106–111 · SP 4.1.5

(a) Berikan satu contoh hasil seni Mesir Purba dan satu contoh hasil seni Indus yang menunjukkan pernyataan itu tidak lengkap. [2 markah]

(b) Jelaskan bukti bahawa Mesopotamia dan Huang He mempunyai bentuk kesenian atau kesusasteraan yang berbeza. Berikan satu bukti bagi setiap tamadun. [4 markah]

B5S10 · Binaan dan kepercayaan membantu menjelaskan kehidupan tamadun awal.

B5S10 · Cabaran · Buku teks hlm. 103–108 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan fungsi piramid Mesir Purba dan kedudukan istana dalam bandar Dinasti Shang. [2 markah]

(b) Jelaskan dua aspek sistem pemerintahan Huang He, iaitu asas sistemnya dan kepercayaan tentang kuasa raja. [4 markah]

Bahagian B · Esei

B5E01 · Huraikan empat ciri bandar Tamadun Indus: susunan grid, sistem pembentungan, dinding Harappa dan kemudahan penyimpanan hasil. Sertakan butiran atau fungsi bagi setiap ciri.

B5E01 · Mudah · Buku teks hlm. 101–107 · SP 4.1.5

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Mulakan dengan susunan bandar dan saliran.
2. Terangkan tujuan dinding Harappa.
3. Akhiri dengan kemudahan menyimpan hasil.

Bahagian B · Esei

B5E02 · Huraikan satu pencapaian teknologi daripada setiap tamadun berikut: Mesopotamia, Mesir Purba, Indus dan Huang He. Jelaskan kegunaan atau contoh pencapaian tersebut.

B5E02 · Mudah · Buku teks hlm. 110–110 · SP 4.1.5

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Gunakan satu perenggan untuk dua tamadun pertama.
2. Bagi setiap tamadun, namakan pencapaian dan berikan kegunaan atau contoh.
3. Lengkapkan keempat-empat tamadun tanpa mengulang isi.

Bahagian B · Esei

B5E03 · Bandingkan pemerintahan Mesopotamia, Mesir Purba, Indus dan Huang He. Huraikan satu ciri utama berserta penjelasan bagi setiap tamadun.

B5E03 · Sederhana · Buku teks hlm. 104–108 · SP 4.1.5

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Susun jawapan mengikut empat tamadun.
2. Gunakan contoh pemerintah, tugas atau kepercayaan yang sesuai.
3. Nyatakan kepercayaan sebagai kepercayaan masyarakat, bukan fakta sejagat.

Bahagian B · Esei

B5E04 · Huraikan perkembangan ekonomi empat tamadun awal. Gunakan satu contoh utama bagi Mesopotamia, Mesir Purba, Indus dan Huang He serta jelaskan contoh tersebut.

B5E04 · Sederhana · Buku teks hlm. 109–109 · SP 4.1.5

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Fikirkan pengkhususan pekerjaan di Mesopotamia.
2. Masukkan perdagangan Mesir dan Indus.
3. Terangkan usaha pertanian Huang He.

Bahagian B · Esei

B5E05 · Bandingkan fungsi empat binaan atau kemudahan berikut: zigurat Mesopotamia, piramid Mesir Purba, pembentungan Indus dan dinding bandar Harappa. Huraikan bagaimana setiap binaan atau kemudahan memenuhi keperluan masyarakatnya.

B5E05 · Cabaran · Buku teks hlm. 95–107 · SP 4.1.5

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan agama dan pengebumian.
2. Bezakan pengaliran air mandian dengan perlindungan banjir.
3. Berikan empat pasangan binaan dengan fungsi atau butiran yang tepat.

Panduan jawapan & semakan kendiri

Bandingkan jawapan anda dengan isi penting. Setiap kriteria membawa 1 markah. H hanya diberi jika F yang berkaitan dipenuhi. Jumlah bagi setiap bahagian tidak boleh melebihi markah soalan.

Ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat dalam skop KPM boleh diterima jika menepati soalan. Senarai ini menunjukkan satu laluan jawapan. Dapatkan pertimbangan guru untuk isi alternatif yang munasabah.

Bahagian A · Subjektif

B5S01 · Tamadun awal berkembang berhampiran sungai.

B5S01 · Mudah · Buku teks hlm. 92–94 · SP 4.1.4

(a) Namakan dua sungai yang mengapit kawasan Tamadun Mesopotamia. [2 markah]

Panduan: Ingat maksud Mesopotamia sebagai tanah di antara dua sungai.

Contoh jawapan: Dua sungai tersebut ialah Sungai Tigris dan Sungai Euphrates.

F1 Sungai Tigris. [1 markah]

F2 Sungai Euphrates. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan dua kepentingan sungai kepada pembentukan tamadun awal. [4 markah]

Panduan: Berikan satu kegunaan dan satu penjelasan bagi setiap isi.

Contoh jawapan: Sungai membekalkan air untuk pertanian supaya penduduk dapat mengusahakan tanaman di kawasan petempatan. Sungai juga menjadi laluan perhubungan yang membolehkan penduduk bergerak atau mengangkut barangan antara kawasan.

F1 Sungai membekalkan air untuk pertanian. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: air membantu penduduk mengusahakan tanaman di kawasan petempatan. [1 markah]

F2 Sungai menjadi laluan perhubungan. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: penduduk dapat bergerak atau mengangkut barangan antara kawasan. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S02 · Petempatan orang Sumeria berkembang menjadi bandar dan negara-kota.

B5S02 · Mudah · Buku teks hlm. 94–97 · SP 4.1.4

(a) Nyatakan dua ciri utama Kerajaan Sumer. [2 markah]

Panduan: Pilih dua ciri daripada aspek bandar, pekerjaan, institusi, simpan kira atau teknologi.

Contoh jawapan: Dua ciri ialah bandar yang maju dan pengkhususan pekerjaan.

F1 Satu jawapan yang tepat daripada: bandar yang maju, pengkhususan pekerjaan, peningkatan teknologi, pengurusan simpan kira atau institusi kompleks. [1 markah]

F2 Satu lagi jawapan berbeza daripada senarai F1. Jangan beri markah kedua untuk idea yang sama. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan fungsi zigurat dan dinding besar dalam bandar Mesopotamia. [4 markah]

Panduan: Satu fungsi serta satu penjelasan bagi setiap binaan.

Contoh jawapan: Zigurat ialah tempat ibadat yang dibina di pusat bandar. Dinding besar pula berfungsi untuk pertahanan dengan mengelilingi bandar bagi melindunginya daripada serangan.

F1 Zigurat berfungsi sebagai tempat ibadat. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: binaan keagamaan ini ditempatkan di pusat bandar. [1 markah]

F2 Dinding besar berfungsi untuk pertahanan. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: dinding mengelilingi bandar untuk melindunginya daripada serangan. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S03 · Sungai Nil mempengaruhi perkembangan Tamadun Mesir Purba.

B5S03 · Mudah · Buku teks hlm. 98–99 · SP 4.1.4

(a) Namakan ibu kota Kerajaan Purba dan ibu kota Kerajaan Pertengahan Mesir. [2 markah]

Panduan: Padankan satu ibu kota dengan satu tahap kerajaan.

Contoh jawapan: Ibu kota Kerajaan Purba ialah Memphis, manakala ibu kota Kerajaan Pertengahan ialah Thebes.

F1 Kerajaan Purba: Memphis. [1 markah]

F2 Kerajaan Pertengahan: Thebes. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan dua manfaat Sungai Nil kepada sumber makanan penduduk Mesir Purba. [4 markah]

Panduan: Fikirkan tanaman dan hasil sungai.

Contoh jawapan: Banjir Sungai Nil menyuburkan tanah kerana membawa lumpur hitam yang sesuai untuk pertanian. Sungai Nil juga membekalkan ikan yang menjadi sumber makanan penduduk.

F1 Banjir Sungai Nil menyuburkan tanah. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: lumpur hitam yang dibawa banjir sesuai untuk pertanian. [1 markah]

F2 Sungai Nil membekalkan ikan. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: ikan menjadi sumber makanan penduduk. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S04 · Tamadun Indus membina bandar walaupun menghadapi cabaran alam.

B5S04 · Mudah · Buku teks hlm. 100–101 · SP 4.1.4

(a) Namakan dua bandar terancang dalam Tamadun Indus. [2 markah]

Panduan: Kedua-dua bandar ini dibincangkan dalam perkembangan Tamadun Indus.

Contoh jawapan: Dua bandar tersebut ialah Mohenjo-Daro dan Harappa.

F1 Mohenjo-Daro. [1 markah]

F2 Harappa. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan dua cabaran musim yang dihadapi oleh penduduk Lembah Sungai Indus. [4 markah]

Panduan: Nyatakan jenis musim dan kesannya.

Contoh jawapan: Musim hujan membawa banjir apabila hujan lebat berterusan, lalu memusnahkan petempatan atau tanaman. Musim kering pula membawa kemarau yang menyebabkan tanaman musnah.

F1 Musim hujan membawa banjir. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: hujan lebat berterusan boleh memusnahkan petempatan atau tanaman. [1 markah]

F2 Musim kering membawa kemarau. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: keadaan kemarau menyebabkan kemusnahan tanaman. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S05 · Tamadun Huang He mengalami perkembangan kerajaan dan kegiatan ekonomi.

B5S05 · Sederhana · Buku teks hlm. 102–103 · SP 4.1.4

(a) Namakan dua dinasti awal dalam Tamadun Huang He. [2 markah]

Panduan: Pilih dua daripada tiga kerajaan awal yang dipelajari.

Contoh jawapan: Dua dinasti awal ialah Dinasti Xia dan Dinasti Shang.

F1 Satu jawapan yang tepat daripada: Xia, Shang atau Zhou. [1 markah]

F2 Satu lagi jawapan berbeza daripada senarai F1. Jangan beri markah kedua untuk idea yang sama. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan satu manfaat dan satu ancaman Sungai Huang He kepada penduduk. [4 markah]

Panduan: Bezakan tanah subur daripada limpahan air.

Contoh jawapan: Sungai membawa lumpur kekuningan yang subur untuk menyokong pertanian di sepanjang sungai. Namun, limpahan airnya menyebabkan banjir yang boleh menenggelamkan keseluruhan kampung.

F1 Sungai membawa lumpur kekuningan yang subur. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: kesuburan menyokong aktiviti pertanian di sepanjang sungai. [1 markah]

F2 Limpahan air sungai menyebabkan banjir. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: banjir boleh menenggelamkan keseluruhan kampung. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S06 · Pemerintahan tamadun awal mempunyai ciri yang berbeza.

B5S06 · Sederhana · Buku teks hlm. 104–108 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan gelaran raja Mesir Purba dan golongan yang menerajui pemerintahan Indus menurut buku teks. [2 markah]

Panduan: Jawapan merujuk dua tamadun yang berbeza.

Contoh jawapan: Raja Mesir Purba dikenali sebagai Firaun. Pemerintahan Indus diterajui golongan pendeta menurut huraian buku teks.

F1 Raja Mesir Purba dikenali sebagai Firaun. [1 markah]

F2 Pemerintahan Indus diterajui golongan pendeta. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan peranan Hammurabi dan Firaun dalam mengurus masyarakat atau ekonomi tamadun masing-masing. [4 markah]

Panduan: Berikan satu usaha serta butiran yang menyokong bagi setiap pemerintah.

Contoh jawapan: Hammurabi mewujudkan Kod Undang-undang Hammurabi yang meliputi perkara seperti perdagangan, kecurian, denda dan hukuman. Firaun pula melindungi kegiatan perdagangan dengan menghantar tentera untuk menjaga pedagang daripada ancaman penjahat.

F1 Hammurabi mewujudkan Kod Undang-undang Hammurabi. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: kod merangkumi perkara seperti perdagangan, kecurian, denda atau hukuman. [1 markah]

F2 Firaun melindungi kegiatan perdagangan. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: tentera dihantar untuk melindungi pedagang daripada ancaman penjahat. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S07 · Kegiatan ekonomi berkembang melampaui aktiviti pertanian.

B5S07 · Sederhana · Buku teks hlm. 109–109 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan dua hasil eksport utama Mesir Purba. [2 markah]

Panduan: Kedua-duanya berkaitan kegiatan pembuatan.

Contoh jawapan: Dua hasil eksport utama ialah tekstil dan kertas.

F1 Tekstil. [1 markah]

F2 Kertas. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan dua perkembangan ekonomi Mesopotamia yang berpunca daripada lebihan hasil pertanian dan pertambahan penduduk. [4 markah]

Panduan: Hubungkan satu perubahan ekonomi dengan satu puncanya.

Contoh jawapan: Pengkhususan pekerjaan berkembang apabila lebihan hasil pertanian membolehkan sebahagian petani menjadi pedagang atau artisan. Permintaan terhadap tukang rumah juga meningkat kerana pertambahan penduduk menambahkan keperluan pembinaan rumah.

F1 Pengkhususan pekerjaan berkembang. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: lebihan hasil pertanian membolehkan sebahagian petani menjadi pedagang atau artisan. [1 markah]

F2 Permintaan terhadap tukang rumah meningkat. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: pertambahan penduduk meningkatkan keperluan pembinaan rumah. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S08 · Kemajuan teknologi dapat dilihat dalam ukuran, tulisan dan pengiraan.

B5S08 · Sederhana · Buku teks hlm. 110–110 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan dua bahan yang dihasilkan oleh Mesir Purba untuk kegiatan penulisan. [2 markah]

Panduan: Fikirkan bahan untuk ditulis dan bahan yang menghasilkan tulisan.

Contoh jawapan: Mesir Purba menghasilkan kertas papirus dan dakwat hitam.

F1 Kertas papirus. [1 markah]

F2 Dakwat hitam. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan satu pencapaian pengiraan Mesopotamia dan satu pencapaian ukuran Indus. [4 markah]

Panduan: Sertakan contoh bagi setiap pencapaian.

Contoh jawapan: Mesopotamia menggunakan sistem nombor berasaskan 60, contohnya dalam pembahagian satu jam kepada 60 minit. Indus pula mempunyai kebolehan mengukur panjang dengan tepat, seperti yang ditunjukkan oleh batu-bata yang dibuat mengikut ukuran saiz yang tepat.

F1 Mesopotamia menggunakan sistem nombor berasaskan 60. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: sistem ini digunakan dalam pembahagian satu jam kepada 60 minit atau bulatan kepada 360 darjah. [1 markah]

F2 Indus mempunyai kebolehan mengukur panjang dengan tepat. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: batu-bata dibuat mengikut ukuran saiz yang tepat. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S09 · Seorang murid menyamakan semua hasil seni tamadun awal sebagai tulisan semata-mata.

B5S09 · Cabaran · Buku teks hlm. 106–111 · SP 4.1.5

(a) Berikan satu contoh hasil seni Mesir Purba dan satu contoh hasil seni Indus yang menunjukkan pernyataan itu tidak lengkap. [2 markah]

Panduan: Pilih satu hasil visual bagi setiap tamadun.

Contoh jawapan: Mesir Purba menghasilkan lukisan dinding. Seniman Indus pula menghasilkan patung daripada batu atau logam.

F1 Mesir Purba: lukisan dinding. [1 markah]

F2 Indus: patung daripada batu atau logam. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan bukti bahawa Mesopotamia dan Huang He mempunyai bentuk kesenian atau kesusasteraan yang berbeza. Berikan satu bukti bagi setiap tamadun. [4 markah]

Panduan: Nyatakan hasil dan terangkan kandungan atau bentuknya.

Contoh jawapan: Mesopotamia menghasilkan ukiran pada batu untuk merakamkan peristiwa. Huang He pula menghasilkan puisi romantik serta lirik yang diolah mengikut pelbagai bentuk tradisi masyarakat.

F1 Mesopotamia menghasilkan ukiran pada batu. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: ukiran digunakan untuk merakamkan peristiwa. [1 markah]

F2 Huang He menghasilkan puisi dan lirik. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: puisi bersifat romantik atau lirik diolah mengikut pelbagai bentuk tradisi masyarakat. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5S10 · Binaan dan kepercayaan membantu menjelaskan kehidupan tamadun awal.

B5S10 · Cabaran · Buku teks hlm. 103–108 · SP 4.1.5

(a) Nyatakan fungsi piramid Mesir Purba dan kedudukan istana dalam bandar Dinasti Shang. [2 markah]

Panduan: Bezakan soalan fungsi dengan soalan kedudukan.

Contoh jawapan: Piramid digunakan sebagai kawasan perkuburan raja Mesir. Istana pula dibina di tengah-tengah bandar Dinasti Shang.

F1 Piramid digunakan sebagai kawasan perkuburan raja. [1 markah]

F2 Istana dibina di tengah-tengah bandar Dinasti Shang. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan dua aspek sistem pemerintahan Huang He, iaitu asas sistemnya dan kepercayaan tentang kuasa raja. [4 markah]

Panduan: Satu isi tentang dinasti dan satu isi tentang mandat.

Contoh jawapan: Pemerintahan Huang He berasaskan dinasti, seperti Xia, Shang dan Zhou. Raja dipercayai membawa mandat daripada syurga. Dalam kepercayaan masyarakatnya, pemerintah perlu mendapat kebenaran daripada tuhan untuk memerintah.

F1 Sistem pemerintahan berasaskan dinasti. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: kerajaan berkembang melalui dinasti seperti Xia, Shang dan Zhou. [1 markah]

F2 Raja dipercayai membawa mandat daripada syurga. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: masyarakat percaya pemerintah perlu mendapat kebenaran daripada tuhan untuk memerintah. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

Bahagian B · Panduan esei

B5E01 · Huraikan empat ciri bandar Tamadun Indus: susunan grid, sistem pembentungan, dinding Harappa dan kemudahan penyimpanan hasil. Sertakan butiran atau fungsi bagi setiap ciri.

B5E01 · Mudah · Buku teks hlm. 101–107 · SP 4.1.5

Contoh jawapan

Bandar dalam Tamadun Indus dibina mengikut grid yang tepat. Mohenjo-Daro dan Harappa merupakan contoh bandar terancang dalam tamadun ini, memperlihatkan pembinaan yang teratur. Bandar tersebut juga mempunyai sistem pembentungan. Air yang digunakan untuk mandi disalirkan ke dalam longkang batu-bata yang terletak di bawah jalan raya, bukannya dibiarkan tanpa laluan saliran.

Selain itu, bandar Harappa dikelilingi dinding bata yang tebal. Dinding tersebut dibina bagi mengelakkan banjir yang mengancam kawasan petempatan. Kemudahan lain ialah jelapang yang menyediakan tempat menyimpan hasil pertanian penduduk. Gabungan susunan bandar, pengaliran air, perlindungan daripada banjir dan penyimpanan hasil memperlihatkan keupayaan masyarakat Indus mengurus keperluan kehidupan bandar. Setiap ciri dapat diterangkan melalui fungsi atau butiran binaannya.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Bandar Indus dibina mengikut grid yang tepat. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: Mohenjo-Daro dan Harappa ialah contoh bandar terancang dalam tamadun ini. [1 markah]

F2 Bandar mempunyai sistem pembentungan. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: air mandian disalirkan ke longkang batu-bata di bawah jalan raya. [1 markah]

F3 Harappa dikelilingi dinding bata yang tebal. [1 markah]

H3 Huraian berkaitan F3: dinding dibina bagi mengelakkan banjir. [1 markah]

F4 Bandar mempunyai jelapang. [1 markah]

H4 Huraian berkaitan F4: jelapang menyediakan tempat menyimpan hasil pertanian. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5E02 · Huraikan satu pencapaian teknologi daripada setiap tamadun berikut: Mesopotamia, Mesir Purba, Indus dan Huang He. Jelaskan kegunaan atau contoh pencapaian tersebut.

B5E02 · Mudah · Buku teks hlm. 110–110 · SP 4.1.5

Contoh jawapan

Mesopotamia menggunakan sistem nombor berasaskan 60. Pencapaian ini ditunjukkan melalui pembahagian satu jam kepada 60 minit serta pembahagian bulatan kepada 360 darjah. Mesir Purba pula menghasilkan kertas papirus. Bahan tersebut digunakan untuk menulis teks agama dan dokumen penting, lalu menyediakan medium bagi penulisan serta penyimpanan rekod.

Masyarakat Indus menguasai ukuran yang tepat. Sebagai contoh, batu-bata untuk pembinaan dihasilkan mengikut ukuran saiz yang tepat. Ketelitian ini dapat dikaitkan dengan pencapaian mereka dalam pembinaan bandar terancang. Sementara itu, masyarakat Huang He mencipta alat pertanian daripada kayu dan besi. Alat tersebut membantu petani menjalankan kegiatan pertanian, khususnya penanaman padi. Keempat-empat contoh ini memperlihatkan bidang teknologi yang berbeza dalam tamadun awal dunia.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Mesopotamia menggunakan sistem nombor berasaskan 60. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: masa dibahagikan kepada 60 minit atau bulatan kepada 360 darjah. [1 markah]

F2 Mesir Purba menghasilkan papirus. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: papirus digunakan untuk menulis teks agama atau dokumen penting. [1 markah]

F3 Indus menguasai ukuran yang tepat. [1 markah]

H3 Huraian berkaitan F3: batu-bata dibina mengikut ukuran saiz yang tepat. [1 markah]

F4 Huang He mencipta alat pertanian daripada kayu dan besi. [1 markah]

H4 Huraian berkaitan F4: alat tersebut membantu petani, khususnya dalam penanaman padi. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5E03 · Bandingkan pemerintahan Mesopotamia, Mesir Purba, Indus dan Huang He. Huraikan satu ciri utama berserta penjelasan bagi setiap tamadun.

B5E03 · Sederhana · Buku teks hlm. 104–108 · SP 4.1.5

Contoh jawapan

Di Mesopotamia, pemerintahan Hammurabi dikaitkan dengan pembentukan Kod Undang-undang Hammurabi. Kod ini merangkumi perkara seperti perdagangan, kecurian, denda dan hukuman. Mesir Purba pula diperintah oleh Firaun. Antara peranannya ialah menghantar tentera untuk melindungi pedagang daripada ancaman penjahat, sekali gus menyokong kestabilan dan kegiatan ekonomi.

Menurut huraian buku teks, pemerintahan Indus diterajui golongan pendeta. Golongan ini mempunyai pengaruh dalam bidang keagamaan dan pentadbiran, menunjukkan hubungan antara kedua-dua bidang tersebut. Dalam Tamadun Huang He pula, raja dipercayai mempunyai mandat daripada syurga. Masyarakatnya percaya bahawa raja perlu mendapat kebenaran daripada tuhan untuk memerintah. Perbandingan ini menunjukkan bahawa undang-undang, perlindungan ekonomi, pengaruh pendeta dan kepercayaan tentang mandat mempunyai peranan dalam pemerintahan tamadun awal.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Mesopotamia mempunyai Kod Undang-undang Hammurabi. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: kod meliputi perdagangan, kecurian, denda atau hukuman. [1 markah]

F2 Mesir Purba diperintah Firaun. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: Firaun menghantar tentera melindungi pedagang untuk menyokong kestabilan dan ekonomi. [1 markah]

F3 Indus diterajui golongan pendeta menurut buku teks. [1 markah]

H3 Huraian berkaitan F3: pendeta berpengaruh dalam bidang keagamaan dan pentadbiran. [1 markah]

F4 Huang He diperintah raja yang dipercayai mempunyai mandat daripada syurga. [1 markah]

H4 Huraian berkaitan F4: masyarakat percaya raja perlu mendapat kebenaran daripada tuhan untuk memerintah. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5E04 · Huraikan perkembangan ekonomi empat tamadun awal. Gunakan satu contoh utama bagi Mesopotamia, Mesir Purba, Indus dan Huang He serta jelaskan contoh tersebut.

B5E04 · Sederhana · Buku teks hlm. 109–109 · SP 4.1.5

Contoh jawapan

Di Mesopotamia, pengkhususan pekerjaan berlaku apabila wujud lebihan hasil pertanian. Sebahagian penduduk yang sebelumnya bekerja sebagai petani dapat menjadi pedagang atau artisan. Mesir Purba pula mengembangkan perdagangan melalui Sungai Nil. Keadaan sungai yang lebar dan dalam membolehkan kapal dagang menyusurinya dan berlabuh di pelabuhan seperti Thebes serta Memphis.

Masyarakat Indus menjalankan perdagangan dengan pedagang Mesopotamia. Antara barang yang diperdagangkan termasuk emas, gading gajah, manik dan hasil pertanian. Dalam Tamadun Huang He, masyarakat memberikan perhatian kepada pembangunan pertanian dengan membina terusan. Terusan membekalkan air ke kawasan tanaman. Contoh-contoh tersebut menunjukkan bahawa ekonomi tamadun awal melibatkan pekerjaan yang khusus, pengangkutan barangan, hubungan perdagangan dan usaha mengairi tanah pertanian.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Mesopotamia mengalami pengkhususan pekerjaan. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: lebihan hasil pertanian membolehkan petani bertukar menjadi pedagang atau artisan. [1 markah]

F2 Mesir Purba mengembangkan perdagangan melalui Sungai Nil. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: sungai yang lebar dan dalam membolehkan kapal dagang menyusuri sungai dan berlabuh di pelabuhan. [1 markah]

F3 Indus menjalankan perdagangan dengan Mesopotamia. [1 markah]

H3 Huraian berkaitan F3: barang dagangan termasuk emas, gading gajah, manik atau hasil pertanian. [1 markah]

F4 Huang He membangunkan pertanian dengan membina terusan. [1 markah]

H4 Huraian berkaitan F4: terusan mengairi kawasan pertanian. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B5E05 · Bandingkan fungsi empat binaan atau kemudahan berikut: zigurat Mesopotamia, piramid Mesir Purba, pembentungan Indus dan dinding bandar Harappa. Huraikan bagaimana setiap binaan atau kemudahan memenuhi keperluan masyarakatnya.

B5E05 · Cabaran · Buku teks hlm. 95–107 · SP 4.1.5

Contoh jawapan

Zigurat di Mesopotamia berfungsi sebagai tempat ibadat. Binaan ini memenuhi keperluan keagamaan melalui penyediaan rumah ibadat di pusat bandar. Piramid Mesir Purba pula digunakan sebagai kawasan perkuburan raja. Fungsinya berkaitan dengan amalan pengebumian dan pandangan masyarakat Mesir tentang kehidupan selepas mati.

Kemudahan Indus menunjukkan perhatian terhadap keperluan bandar. Sistem pembentungannya mengalirkan air yang telah digunakan, dengan air mandian disalurkan ke longkang batu-bata di bawah jalan raya. Harappa pula mempunyai dinding bata yang tebal untuk melindungi petempatan daripada banjir. Oleh itu, pembentungan mengurus air yang digunakan, manakala dinding menangani ancaman banjir. Perbezaan fungsi ini menunjukkan bahawa binaan tamadun awal tidak semuanya mempunyai tujuan yang sama.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Zigurat menjadi tempat ibadat. [1 markah]

H1 Huraian berkaitan F1: keperluan keagamaan dipenuhi melalui rumah ibadat di pusat bandar Mesopotamia. [1 markah]

F2 Piramid digunakan sebagai kawasan perkuburan raja Mesir. [1 markah]

H2 Huraian berkaitan F2: binaan berkaitan amalan pengebumian dan pandangan kehidupan selepas mati. [1 markah]

F3 Sistem pembentungan Indus mengalirkan air yang digunakan. [1 markah]

H3 Huraian berkaitan F3: air mandian disalurkan ke longkang batu-bata di bawah jalan raya. [1 markah]

F4 Dinding bata Harappa memberikan perlindungan kepada petempatan. [1 markah]

H4 Huraian berkaitan F4: dinding yang tebal dibina bagi mengelakkan banjir. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang sah berdasarkan sukatan serta kehendak soalan. Jangan kira idea berulang dua kali. Ini panduan semak kendiri contoh; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

Sumber

Sejarah Tingkatan 1, KSSM, KPM/DBP, cetakan pertama 2016, ISBN 978-983-49-1119-5. Standard: DSKP KSSM Sejarah Tingkatan 1, KPM 2016. Halaman dalam rujukan soalan ialah nombor halaman bercetak buku teks.

Buku teks KPM · DSKP KPM

© 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi. Bahan asal untuk pembelajaran percuma.